

Ìtẹ̀léra Àwọn Aposteli

láti ọdọ̀ St. Johanu, aposteli àti efangelisti, nípasẹ̀ Ìjọ Episcopal ti Scotland àti Bíṣọ́ọ̀bù Samuel Seabury, títí di òní

ní ìlà ti

Bíṣọ́ọ̀bù*

Garland F. Byers, Jr., J.D., D.D.‡

Bíṣọ́ọ̀bù sí Àwọn Orílẹ̀-èdè, lábẹ́ Àṣẹ Aposteli

1. St. Johanu, Aposteli àti Efangelisti C O

Kristi pè é ní nǹkan bí ọdún 30 Léyìn Kristi
a dárúkọ rẹ̀ nínú Ìwé Mímọ́: a pè é pẹ̀lú Jakọbu arákùnrin rẹ̀, àwọn ọmọ Sebede (Matiu 4:21–22); a kà á mọ́ Àwọn Méjìlá (Matiu 10:2)

Ìlà ìtẹ̀léra àwọn aposteli yìí nà láti ọdọ̀ Aposteli Johanu, ní nǹkan bí ọdún 30 Léyìn Kristi, títí di òní: ó jẹ́ ọdún 1,996 ní ọdún 2026.

A ṣe ìyàsọ́tọ̀ sí ipò bíṣọ́ọ̀bù láti ọdọ̀ ẹnìkan sí ẹni tí ó tẹ̀lé e, nípasẹ̀ àwọn ìjọ tí a dárúkọ wọn nísàlẹ̀ yìí.

A tún ń bọlá fún àwọn bíṣọ́ọ̀bù kan nínú ìlà yìí gégé bí ẹni mímọ́. Àwọn àmì tí ó wà légbèé orúkọ wọn jẹ mọ́ ìwà mímọ́ ìgbésí ayé nìkan. Wọn kò ní í ṣe pẹ̀lú bí ìyàsọ́tọ̀ kankan ti tọ́ tó: ipò olúkúlùkù bíṣọ́ọ̀bù tí a kọ orúkọ rẹ̀ sílẹ̀ nínú ìtẹ̀léra náà dọ́gba pẹ̀lú ti àwọn yòókù, yálà a ń bọlá fún un gégé bí ẹni mímọ́ tàbí a kò bọlá fún un bẹ́ẹ̀.

St. Ẹni mímọ́: ẹni tí Ìjọ kan ń bọlá fún ní gbangba pé ó gbé ìgbésí ayé ìwà mímọ́ tí ó tayọ, pé ó sì wà lọ́dọ̀ Ọlọ́run nísinsin yìí, tí Ìjọ náà sì ń ṣe ìrántí rẹ̀ nínú kàlẹ́ńdà rẹ̀. Nínú Ìjọ ìjímìjí, ìyìn àwọn onígbàgbọ́ àti ti àwọn bíṣọ́ọ̀bù wọn ni a fi ń mọ àwọn ẹni mímọ́; léyìn náà, nípa kíkéde wọn ní ẹni mímọ́ lọ́nà àṣẹ nínú Ìjọ Kátólíìkì ti Romu, àti nípa ṣíṣe wọ́n lógo nínú Ìjọ Orthodox ti Ìlà Oòrùn.

Ẹ.Ì. Ẹni Ìbùkún: nínú Ìjọ Kátólíìkì ti Romu, ẹni tí a ti kéde ní ẹni ìbùkún, ìgbésẹ̀ àṣẹ tí ó ń ṣáájú kíkéde ẹni náà ní ẹni mímọ́.

C Ìjọ Kátólíìkì ti Romu ń bọlá fún un gégé bí ẹni mímọ́ tàbí ẹni ìbùkún.

CO Ìjọ Kátólíìkì ti Romu àti Ìjọ Orthodox ti Ìlà Oòrùn méjèèjì ń bọlá fún un gégé bí ẹni mímọ́.

Pupa Ajẹ́rìíkú: ẹni tí ó fi ẹ̀mí rẹ̀ lélẹ̀ nítorí ìgbàgbọ́.

Àwọn Ìjọ kì í fìgbà gbogbo fohùn ṣọ̀kan lórí ẹni tí ó jẹ́ ẹni mímọ́. Ìjọ kan lè máa bọlá fún ẹni tí òmíràn kò bọlá fún, àwọn àmì náà sì ń fi Ìjọ tí ó ń bọlá fún olúkúlùkù wọn hàn.

Smirna

Ìjọ Smirna ní Asia, èyí tí bíṣọ́ọ̀bù rẹ̀, St. Polycarp, jẹ́ ọmọ-ẹ̀yìn Aposteli Johanu, tí àwọn aposteli sì yàn án.

2. St. Polycarp CO *Ajẹ́rìíkú* ..... ní nǹkan bí 100

Lyon

Ìtẹ́ Lyon ní Gaul, tí St. Pothinus dá sílẹ̀, ẹni tí St. Polycarp rán láti Asia; lẹ́yìn rẹ̀ St. Irenaeus, ọmọ-ẹ̀yìn St. Polycarp òun náà, ni ó darí rẹ̀. Bíṣọ́ọ̀bù rẹ̀ Aetherius wà lára àwọn tí Póòpù St. Gregory Ńlá fi St. Augustine lé lọ́wọ́ ninú iṣẹ́ ìránṣẹ́ rẹ̀ sí ilẹ̀ Gẹ̀ẹ́sì.

3. St. Pothinus CO *Ajẹ́rìíkú* ..... ọ̀rúndún 2
4. St. Irenaeus CO *Ajẹ́rìíkú* 177
5. St. Zacharias CO ..... ní nǹkan bí 202
6. Helios ..... ọ̀rúndún 3
7. St. Faustinus CO 254
8. Verus ..... ọ̀rúndún 3
9. Julius ..... ọ̀rúndún 3
10. Ptolemaeus ..... ọ̀rúndún 3
11. Vocius 314
12. Maximus ..... ọ̀rúndún 4
13. Tetradius ..... ọ̀rúndún 4
14. Verissimus 343
15. St. Justus CO 374
16. St. Albinus CO ..... ní nǹkan bí 390
17. St. Martin CO ..... ọ̀rúndún 4
18. St. Antiochus CO ..... ní nǹkan bí 400
19. St. Elpidius CO ..... ní nǹkan bí 410
20. St. Sicarius CO ..... ní nǹkan bí 422
21. St. Eucherius CO ..... ní nǹkan bí 433
22. St. Patiens CO ..... ní nǹkan bí 451
23. St. Lupicinus CO 491
24. St. Rusticus CO 494
25. St. Stephanus CO 501
26. St. Viventiolus CO 515
27. Eucherius II ..... ọ̀rúndún 6
28. St. Lupus CO 535
29. Leontius 542
30. St. Sacerdos CO 549
31. St. Nicetius CO 552
32. Priscus 573
33. Aetherius 586

Canterbury

Ìtẹ́ Canterbury, tí St. Augustine dá sílẹ̀; a yà á sọ́tọ̀ ní Gaul, Póòpù St. Gregory Ńlá sì rán an láti mú Ìyìnrere tọ àwọn ará Gẹ̀ẹ́sì lọ ní ọdún 597.

34. St. Augustine ti Canterbury CO 597
35. St. Laurence CO 604
36. St. Mellitus CO 619
37. St. Justus CO 624
38. St. Honorius CO 627
39. St. Deusdedit CO 655
40. St. Theodore ti Tarsu CO 668
41. St. Brihtwald CO 693
42. St. Tatwine CO 731
43. St. Nothelm CO 735

44. Cuthbert 740
45. St. Bregowine [CO] 759
46. Jaenberht 766
47. Æthelhard 793
48. Wulfred 805
49. Feologild 832
50. Ceolnoth 833
51. Æthelred 870
52. Plegmund 890
53. St. Athelm [CO] 914
54. Wulfhelm 923
55. St. Oda [CO] 942
56. St. Dunstan [CO] 960
57. Æthelgar 988
58. Sigeric 990
59. Ælfric 995
60. St. Ælfheah [CO] *Ajẹ́rìíkú* 1006
61. Lyfing 1013
62. Æthelnoth 1020
63. Eadsige 1038
64. Robert ti Jumièges 1051
65. Stigand 1052
66. Lanfranc 1070
67. St. Anselm [C] 1093
68. Ralph d'Escures 1114
69. William de Corbeil 1123
70. Theobald ti Bec 1139
71. St. Thomas Becket [C] *Ajẹ́rìíkú* 1162
72. Richard ti Dover 1174
73. Baldwin ti Forde 1185
74. Reginald Fitz Jocelin 1191
75. Hubert Walter 1193
76. Stephen Langton 1207
77. Richard le Grant 1229
78. St. Edmund Rich [C] 1234
79. Ẹ.Ì. Boniface ti Savoy [C] 1245
80. Robert Kilwardby 1273
81. John Peckham 1279
82. Robert Winchelsey 1294
83. Walter Reynolds 1313
84. Simon Mepham 1328
85. John Stratford 1333
86. Thomas Bradwardine 1349
87. Simon Islip 1349
88. Simon Langham 1366
89. William Whittlesey 1368
90. Simon Sudbury 1375
91. William Courtenay 1381
92. Thomas Arundel 1396
93. Henry Chichele 1414
94. John Stafford 1443
95. John Kemp 1452
96. Thomas Bourchier 1454
97. John Morton 1486
98. Henry Deane 1501
99. William Warham 1503
100. Thomas Cranmer 1533

Ìjọ ti Gẹ̀ẹ́sì

Lẹ́yìn Àtúnṣe Ìjọ, àwọn bíṣọ́ọ̀bù Ìjọ ti Gẹ̀ẹ́sì, bíṣọ́ọ̀bù tí a kọ orúkọ rẹ̀ ṣáájú ni ó ya olúkúlùkù wọn sọ́tọ̀, dé ọ̀dọ̀ Gilbert Sheldon.

101. John Scory 1551
102. Matthew Parker 1559
103. Edmund Grindal 1559
104. John Whitgift 1577
105. Richard Bancroft 1597
106. George Abbot 1609

107. George Montaigne 1617
108. William Laud 1621
109. Brian Duppa 1638
110. Gilbert Sheldon 1660

Scotland

Àwọn bíṣọ́ọ̀bù Ìjọ Episcopal ti Scotland, láti ọdọ̀ James Sharp, tí Gilbert Sheldon yà sọ́tọ̀ ní Westminster ní ọdún 1661, ẹni tí ó jẹ́ Bíṣọ́ọ̀bù ti London nígbà náà, tí ó sì di Bíṣọ́ọ̀bù Àgbà ti Canterbury lẹ́yìn náà, nípasẹ̀ àwọn bíṣọ́ọ̀bù tí wọ́n kọ̀ láti búra (Non-Juring), bíṣọ́ọ̀bù tí a kọ orúkọ rẹ̀ ṣáájú ni ó ya olúkúlùkù wọn sọ́tọ̀, dé ọdọ̀ Robert Kilgour, Primus.

111. James Sharp 1661
112. Alexander Burnet 1663
113. Arthur Rose 1675
114. Alexander Rose 1687
115. Arthur Millar 1718
116. Thomas Rattray 1727
117. William Falconer 1741
118. Robert Kilgour 1768

Amẹ́ríkà

Láti ọdọ̀ Samuel Seabury, tí àwọn bíṣọ́ọ̀bù Scotland yà sọ́tọ̀ ní Aberdeen ní ọdún 1784 gégé bí bíṣọ́ọ̀bù àkọ́kọ́ ti ìjọ ní Amẹ́ríkà. Ní ọdún 1792 Seabury dara pọ̀ mọ́ àwọn bíṣọ́ọ̀bù tí a yà sọ́tọ̀ ní Gẹ̀ésì láti gbé ọwọ́ lé Thomas John Claggett, ó sì tipa bẹ́ẹ̀ so ìtẹ̀léra ti Scotland àti ti Gẹ̀ésì pọ̀ ní Amẹ́ríkà; láti ọdọ̀ Claggett ni ìtẹ̀léra náà ti ń kọjá lọ nípasẹ̀ àwọn bíṣọ́ọ̀bù tí wọ́n gbé ọwọ́ lé ní olúkúlùkù ìyàsọ́tọ̀ tí a kọ sílẹ̀ níhìn-ín, dé ọdọ̀ àwọn tí wọ́n ti gbé e wá títí di òní.

119. Samuel Seabury 1784
120. Thomas John Claggett 1792
121. Edward Bass 1797
122. Abraham Jarvis 1797
123. John Henry Hobart 1811
124. Henry Ustick Onderdonk 1827
125. Benjamin Treadwell Onderdonk 1830
126. Samuel Allen McCoskry 1836
127. William Edward McLaren 1875
128. William Montgomery Brown 1898
129. Wallace David de Ortega Maxey 1927
130. Nils Bertil Alexander Persson 1986
131. Samuel Guido, Jr. 2004

132.

Garland F. Byers, Jr.

2013

Ìtẹ̀léra kan náà pẹ̀lú Bíṣọ́ọ̀bù Àgbà ti Canterbury

Bíṣọ́ọ̀bù Àgbà ti Canterbury ti ìsinsin yìí, Sarah Mullally, àti Bíṣọ́ọ̀bù Byers ní ìlà ìtẹ̀léra àwọn aposteli kan náà láti ọdọ̀ St. Johanu títí dé ọdọ̀ Gilbert Sheldon (a yà á sọ́tọ̀ ní ọdún 1660; Bíṣọ́ọ̀bù Àgbà ti Canterbury 1663–1677). Sheldon fúnra rẹ̀ ni ó fi ọwọ́ ara rẹ̀ ya àwọn bíṣọ́ọ̀bù tí ìlà méjèèjì ti ṣẹ̀ wá sọ́tọ̀: ní ìlà ti Bíṣọ́ọ̀bù Àgbà Mullally, Henry Compton, ní ọdún 1674; ní ìlà yìí ti Bíṣọ́ọ̀bù Byers, James Sharp, ní ọdún 1661.

Oyè Mímọ́

Ìyàsímímọ́
17 Oṣù Ògún 2008, nípa gbígbé ọwọ́ lé, ní St. Paul's Lutheran Orthodox Chapel, Palmerton, Pennsylvania.

Ìyàsọ́tọ̀ sí Oyè Mímọ́ ti Bíṣọ́ọ̀bù
20 Oṣù Ìgbé 2013, nípa gbígbé ọwọ́ lé nígbà ayẹyẹ Oúnjẹ Alẹ́ Mímọ́, ní St. Paul's Lutheran Orthodox Chapel, tí ó ṣe ìpàdé rẹ̀ ní ojọ́ náà ní American Legion Post 16, Slatington, Pennsylvania.

Olórí ẹni tí ó yà á sọ́tọ̀
Ẹni Ọ̀wọ̀ Jùlọ Samuel Guido, Jr.

Àwọn tí ó bá a yà á sọ́tọ̀
Bíṣọ́ọ̀bù Bradley A. Varvil
Bíṣọ́ọ̀bù Michael Byus
Bíṣọ́ọ̀bù James Thompson
Àwọn ìwé èrí ìyàsímímọ́ àti ìyàsọ́tọ̀, pẹ̀lú àwọn fọ́tò ìyàsọ́tọ̀ náà, wà ní ojú ìwé Nípa Bíṣọ́ọ̀bù.

Iṣẹ́ Ìsìn

A yà á sọ́tọ̀ sí Oyè Mímọ́ ti Bíṣọ́ọ̀bù ní 20 Oṣù Ìgbé 2013, nínú Lutheran Orthodox Church, Inc., níbi tí ó ti sìn lẹ́yìn náà gẹ́gẹ́ bí Bíṣọ́ọ̀bù Àgbà ti Ẹkùn Ìjọ Western North Carolina. Bíṣọ́ọ̀bù Byers kò ní àjọṣepọ̀ kankan pẹ̀lú ẹgbẹ́ náà mọ́.

Dókítà nínú Ẹ̀kọ́ Ìmọ̀ Ọlọ́run (*honoris causa*), tí Lutheran Orthodox Church, Inc. fi fún un ní 20 Oṣù Ìgbé 2013.

Gbogbo ẹsẹ Ìwé Mímọ́ ní èdè Yorùbá tí a fà yọ ní ojú ìwé yìí ni a mú lâìyí ohunkóhun padà láti inú *Biblica® ní oore ọ̀fẹ́ láti lo Bíbélì Mímọ́ ní Èdè Yorùbá Òde-Òní™*. Orísun: ebible.org/yor. Àmì mẹ́ta (...) ń fi ibi tí a ti fo apá kan sílẹ̀ hàn.
Biblica® ní oore ọ̀fẹ́ láti lo Bíbélì Mímọ́ ní Èdè Yorùbá Òde-Òní™ Ẹ̀tọ́ àdàkọ © 2009, 2017 Biblica, Inc. Biblica® Open Yoruba Contemporary Bible™ Copyright © 2009, 2017 by Biblica, Inc. "Biblica" ni àmì ìdámọ̀ tí Biblica, Inc. fi sílẹ̀ ní United States Patent àti ní ilé iṣẹ́ tí wọ́n ti ń fúnni ní àmì ìdámọ̀. Gba àṣẹ kí o tó lòó. "Biblica" is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.
A ṣe àgbékalẹ̀ iṣẹ́ yìí lábẹ́ àkóso ti Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). Láti rí ẹ̀dà ìwé àṣẹ, lọ sí http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0 tàbí kí o kọ lẹ́tà ránṣẹ́ sí Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.
This work is made available under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). To view a copy of this license, visit http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0 or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

St. Johanu Efangelisti, ojú ìwé àwòrán rẹ̀ (folio 291v) nínú Book of Kells, tí àwọn mọ́ńkì àwùjọ Columba ti Iona àti Kells ṣe ní nǹkan bí ọdún 800 Lẹ́yìn Kristi; Trinity College, Dublin. Láti orí Wikimedia Commons, ohun ìní gbogbo ènìyàn; a gé etí rẹ̀ díẹ̀, a sì yí ìtóbi rẹ̀ padà láti ara ti ìpilẹ̀ṣẹ̀.